

Independent Evaluation Commission for assessing the integrity of candidates
for the position of member in the self-administration bodies of judges and prosecutors

Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția
de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

***Decizia nr. 2 din 25 octombrie 2022 privind candidatura Mariei FRUNZE,
Candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și la funcția de
membru în Colegiul pentru selecția și cariera judecătorilor***

Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților pentru funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor ("Comisia") a deliberat în privat la 7 octombrie 2022 și 25 octombrie 2022. Membrii participanți au fost:

1. Herman von HEBEL
2. Victoria HENLEY
3. Nadejda HRIPTIEVSCHI
4. Vitalie MIRON
5. Tatiana RĂDUCANU
6. Nona TSOTSORIA

Comisia emite următoarea decizie care a fost adoptată la acea dată:

I. Procedura

Maria FRUNZE, judecătoare la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, ("candidata"), s-a aflat pe lista candidaților remisă de Consiliul Superior al Magistraturii în adresa Comisiei la data de 6 aprilie 2022 în vederea evaluării pentru funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și pentru funcția de membru al Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor.

Candidata a fost numită în funcția de judecător pe o perioadă de cinci ani la 15 martie 2017 pentru a activa în cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La 21 iunie 2022, Comisia a trimis candidatei un chestionar privind integritatea etică pentru a fi completat în mod voluntar și returnat Comisiei până la 5 iulie 2022. Candidata a transmis Comisiei chestionarul completat la 5 iulie 2022.

La data de 8 iulie 2022, Comisia a trimis candidatei o solicitare pentru completarea și depunerea, până la data de 15 iulie 2022, a Declarației de avere și de interese personale pentru ultimii 5 ani, în conformitate cu art. 9 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților pentru funcția de membru al organelor de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (denumită în continuare "Legea nr. 26/2022"). Declarația include, de asemenea, lista persoanelor apropiate din sistemul judecătoresc, al procuraturii și în serviciul public, așa cum prevede același articol. Candidata a prezentat Comisiei declarația completată la data de 15 iulie 2022.

În temeiul art. 10 alin. (1) din Legea nr. 26/2022, după recepționarea declarației și a chestionarului candidatei, Comisia a obținut informații din numeroase surse pentru a evalua integritatea financiară și etică a candidatei. Sursele din care s-au obținut informații cu privire la candidații evaluați au inclus, în general, Autoritatea Națională de Integritate, Serviciul Fiscal de Stat, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, instituții financiare, instituții publice, surse deschise, precum rețelele de socializare, reportajele jurnalistice de investigație și rapoartele de la membrii societății civile. Nu toate sursele au furnizat informații referitoare la fiecare candidat și

nu toate informațiile furnizate de surse cu privire la candidat au fost pertinente pentru evaluarea Comisiei. Toate informațiile primite au fost atent verificate pentru veridicitate și relevanță. În măsura în care au fost depistate neclarități ce reies din declarația și chestionarul candidatei și din informațiile colectate, acele aspecte au fost abordate în întrebările scrise adresate candidatei și în cadrul audierii publice.

Comunicarea scrisă cu candidata:

La 25 august 2022, Comisia a trimis candidatei o solicitare de clarificare a informațiilor, care conținea 8 întrebări, inclusiv 18 sub-întrebări și 6 solicitări de documente suplimentare. Candidata a răspuns în termenul solicitat la 29 august la toate întrebările. Comisia nu a considerat necesar să trimită întrebări suplimentare candidatei.

La 7 octombrie 2022, candidata a participat la audieri în ședința publică a Comisiei. Comisia nu a avut întrebări pentru candidată.

II. Legea privind evaluarea

Evaluarea de către Comisie a integrității candidaților constă în verificarea integrității etice și a integrității financiare a acestora (art.8 alin. (1), Legea nr. 26/2022).

Conform art.8 alin.(2), Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriul *integrității etice* dacă:

- a) nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial;
- b) în privința acestuia nu există suspiciuni rezonabile privind comiterea actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție sau faptelor coruptibile în sensul Legii integrității nr.82/2017;
- c) nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor.

O serie de versiuni ale codurilor etice au fost aplicabile judecătorilor în perioada de timp cuprinsă de evaluare. Codurile au fost *Codul de etică profesională al judecătorului*, adoptat la Conferința Judecătorilor din 4 februarie 2000, *Codul de etică al judecătorului*, aprobat prin decizia Consiliului Superior al Magistraturii nr. 366/15 din 29 noiembrie 2007, *Codul de etică și conduită profesională al judecătorului*, aprobat prin decizia nr.8 a Adunării Generale a Judecătorilor din 11 septembrie 2015, modificat prin decizia nr. 12 a Adunării Generale a Judecătorilor din 11 martie 2016, precum și *Comentariul la Codul de etică și conduită profesională a judecătorilor*, aprobat prin decizia Consiliului Superior al Magistraturii nr.230/12 din 8 mai 2018. Din 2018, *Ghidul integrității judecătorilor*, aprobat prin decizia Consiliului Superior al Magistraturii nr.318/16 din 3 iulie 2018 reprezintă o altă sursă relevantă în scopul evaluării problemelor ce țin de integritatea judiciară.

Art. 8 alin. (4), Legea nr. 26/2022, prevede că un candidat corespunde criteriului de integritate *financiară* dacă:

- a) averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație;

- b) Comisia constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

Conform art. 8 alin.(5), Legea nr.26/2022, pentru evaluarea integrității financiare a candidatului, Comisia verifică:

- a) respectarea de către candidat a regimului fiscal în partea ce ține de achitarea impozitelor la folosirea mijloacelor și veniturilor rezultate din proprietatea deținută, precum și a veniturilor impozabile și în partea ce ține de achitarea drepturilor de import și drepturilor de export;
- b) respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale;
- c) modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului ori a persoanelor specificate la art.2 alin.(2), precum și cheltuielile legate de întreținerea acestor bunuri;
- d) sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art.2 alin.(2);
- e) dacă există sau nu contracte de împrumut, credit, leasing, asigurare sau alte contracte care pot asigura beneficii de ordin financiar, în care candidatul, persoana specificată la art.2 alin.(2) sau persoana juridică în care aceștia au calitatea de beneficiari efectivi este parte contractantă;
- f) dacă există sau nu donații, în care candidatul sau persoana specificată la art.2 alin.(2) are calitatea de donatar sau donator;
- g) alte aspecte relevante pentru clarificarea originii averii candidatului și pentru justificarea acesteia.

În aprecierea criteriilor cu privire la integritatea etică și integritatea financiară și în luarea deciziilor cu privire la acestea, Comisia nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv (art. 8 alin. (6) din Legea nr. 26/2022). Comisia apreciază informația acumulată cu privire la candidați după intima sa convingere, formată în urma cercetării multiaspectuale, complete și obiective a informației. Niciunul dintre materialele prezentate nu are o forță probantă prestabilită fără aprecierea lui de către Comisie (art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022).

Se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată. (art.13 alin.(5) din Legea nr. 26/2022). După cum se menționează în Raportul Comisiei de la Veneția cu privire la verificarea integrității a judecătorilor și procurorilor în Kosovo, „Într-un sistem de verificări prealabile ale integrității, decizia de a nu recruta un candidat poate fi justificată în caz de simplă îndoială, pe baza unei evaluări a riscurilor. Cu toate acestea, decizia de a evalua negativ un deținător actual al postului ar trebui să fie legată de un indiciu de încălcare a deontologiei, de exemplu avere inexplicabilă, chiar dacă nu poate fi dovedit fără îndoială că această avere provine din surse ilegale.” Totodată, „În alte investigații, cum ar fi verificarea mai largă a integrității, sarcina probei se va realiza pe baza balanței probabilităților.” Comisia de la Veneția, CDL-AD(2022)011-e, Kosovo - Opinia referitoare la documentul de concept privind verificarea integrității judecătorilor și a procurorilor și amendamentele la Constituție, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 131-a sesiune plenară

(Veneția, 17-18 iunie 2022), §§10,9. Mutarea sarcinii probei către candidat, odată ce organismul de evaluare a identificat probleme de integritate, a fost considerată admisibilă de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, chiar și în verificarea integrității judecătorilor în exercițiu care își pot pierde funcțiile sau pot fi sancționați în alt mod ca consecință a evaluării. În Xhoxhaj împotriva Albaniei, nr. 15227/19, §352, 31 mai 2021, Curtea a afirmat că „nu este per se arbitrar, în sensul dreptului la un proces echitabil „civil” conform articolului 6 § 1 din Convenție, ca sarcina probei să revină reclamantului în procedura de verificare a integrității după ce CIC [Comisia Independentă de Calificare] a pus la dispoziție constatările preliminare rezultate în urma încheierii anchetei și a dat acces la probele din dosarul cauzei.” În temeiul art. 5 alin.(1) din Regulamentul de evaluare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, în temeiul Legii nr. 26/2022, din 2 mai 2022 (în continuare „Regulament de evaluare”), numai dacă un candidat întrunește pe deplin toți indicatorii, astfel cum sunt definiți în art.8 alin.(2), (3) și (4) din Legea nr. 26/2022, candidatul satisface criteriul de „integritate etică și financiară”.

III. Evaluarea candidatei

După cum s-a menționat mai sus, Comisia a adresat candidatei un număr limitat de întrebări referitoare la aspecte financiare. Candidata a răspuns în timp util, furnizând Comisiei toate răspunsurile și documentația necesară. Pe baza informațiilor furnizate de candidat și a celorlalte informații aflate la dispoziția Comisiei, Comisia nu are îndoieli serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriului de integritate financiară conform art.8 alin. (1) și (4) din Legea nr. 26/2022. Mai mult ca atât, Comisia nu are îndoieli serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriului de integritate etică conform art. 8 alin. (1) și (2) din Legea nr. 26/2022.

IV. Decizie

În temeiul art.8 alin.(1), (2) și (4) și al art. 13 alin.(5) din Legea nr. 26/2022, Comisia decide că candidata corespunde criteriilor de integritate etică și financiară și, astfel, promovează evaluarea.

V. Calea de atac și publicarea deciziei

Conform art.14 alin.(1) din Legea nr. 26/2022, candidata are dreptul să conteste decizia Comisiei în termen de 5 zile de la recepționarea deciziei.

Conform art.13 alin. (7) din Legea nr. 26/2022, această decizie este transmisă prin e-mail candidatei și instituției responsabile de organizarea alegerilor sau a concursului, care în speță este Consiliul Superior al Magistraturii. În cazul în care candidata, în termen de 48 de ore de la momentul expedierii deciziei, nu notifică Comisia despre refuzul său privind publicarea, decizia se publică pe pagina web a Consiliului Superior al Magistraturii într-o formă depersonalizată, cu excepția numelui și prenumelui candidatei, care rămân publice. Comisia va publica, de asemenea, decizia pe pagina sa web în cazul în care candidata nu se opune publicării.

Această decizie a fost adoptată în unanimitate de toți membrii Comisiei.

Întocmită în engleză și tradusă în limba română.

Semnătură:

Herman von HEBEL
Președintele Comisiei